

9. INNE DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DLA OSIĄGNIĘCIA DOCELOWEJ JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Przy tak znacznym zaawansowaniu gospodarki ściekowej, z jakim mamy do czynienia obecnie w Regionie WJM jednostkowe koszty uzyskiwania redukcji zanieczyszczeń będą nieuchronnie rosły a, jak wskazują prognozy, nawet przy pełnej realizacji zaplanowanego zakresu inwestycji, nie wszędzie efekt w postaci poprawy jakości wód będzie zadowalający. Dlatego należy jak najszybciej podjąć zdecydowane działania mające na celu redukcję pozostałych rodzajów zanieczyszczeń.

Redukcja zanieczyszczeń obszarowych

Sposoby redukcji zanieczyszczeń obszarowych można podzielić na dwie podstawowe grupy:

- bierne (likwidacja przyczyn) – takie jak ograniczenie nawożenia mineralnego i organicznego, ograniczenie stosowania gnojowicy, zamiana gruntów ornych na użytki zielone,
 - czynne (likwidacja skutków), do których można zaliczyć prace z zakresu inżynierii sanitarnej
- .

Do chwili obecnej bierna redukcja zanieczyszczeń obszarowych poprzez tworzenie barier biogeochemicznych w regionie WJM nie uzyskała w zasadzie żadnych wyników. Pomimo podejmowania w przeszłości kilku prób, żaden z projektów pilotowych nie doczekał się realizacji. Głównym powodem niepowodzenia były nie w pełni zdefiniowane źródła finansowania oraz nie rozwiązane sprawy powiązane bezpośrednio z własnością gruntów oraz ewentualnymi odszkodowaniami.

Po wejściu Polski do UE pojawiły się jednak nowe instrumenty prawne umożliwiające znaczne zmniejszenie zanieczyszczeń obszarowych generowanych przez rolnictwo. Należą do nich przede wszystkim Programy Rolnośrodowiskowe. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje pakiet 1 „Rolnictwo zrównoważone”.

Wymogi w ramach tego pakietu są związane przede wszystkim z przestrzeganiem odpowiedniego następstwa i doboru roślin, ograniczeniem nawożenia, koniecznością opracowania i przestrzegania planu nawozowego. Należy podkreślić, iż pakiet ten jako jedyny jest realizowany na wszystkich działkach rolnych lub ich częściach w gospodarstwie rolnym. Analiza gleby i plan nawozowy stanowią podstawę planowania środowiskowego w prawidłowej gospodarce rolnej. Celem jest odpowiednie użycie nawozów, uwzględniające potrzeby poszczególnych roślin oraz zawartość P, K, Mg w glebie. Dostosowanie dawki nawozów do aktualnego zapotrzebowania roślin, ogranicza emisję tlenków azotu do atmosfery. Dodatkowo, zapobiega przedostawaniu się zawartych w nawozach składników,

szczególnie azotu i fosforu, do wód powierzchniowych i podziemnych. Ma to ogromne znaczenie środowiskowe, w szczególności na obszarach WJM.

Gospodarowanie w sposób zrównoważony zapobiega ubytkowi zawartości substancji organicznej w glebie. Rozkład substancji organicznej jest bardzo niekorzystny środowiskowo, ze względu na uwalnianie dużej ilości składników mineralnych, szczególnie azotu i fosforu, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia wód.

Gminy regionu WJM powinny położyć duży nacisk na promocję tego programu wśród rolników. Uzyskane w ten sposób efekty będą miały ogromny wpływ na poprawę jakości wód obszaru WJM.

Realizacja wymienionych przedsięwzięć powinna według wszelkiego prawdopodobieństwa kosztować najwyżej kilka procent wartości zaplanowanych inwestycji w gospodarce ściekowej i pozwoli uzyskać inaczej nieosiągalną poprawę sytuacji w systemie WJM.

Rekultywacja jezior

Do chwili obecnej nie podjęto jakiegokolwiek działania w tym kierunku na terenie WJM. Wyniki zaś projektów rekultywacji prowadzonych w innych częściach kraju, z racji specyfiki systemu Wielkich Jezior nie mogą i nie powinny być brane pod uwagę.

Wydaje się, że na chwilę obecną można zalecić wykonanie projektu pilotowego, który przynajmniej w części pozwoli odpowiedzieć na szereg pytań. W ramach prac nad aktualizacją Masterplanu wybrano dwa obiekty, których rekultywacja może przynieść wymierne rezultaty. Są to

- jezioro Miłkowskie (gmina Miłki)
- jezioro Magistrackie (miasto Mrągowo).

Przy czym rekultywacja jeziora Miłkowskiego powinna zostać rozpoczęta dopiero po uruchomieniu kolektora tłoczego z Miłek do oczyszczalni w Giżycku. Należałoby także odczekać kilka lat na ustabilizowanie się warunków chemiczno-biologicznych w jeziorze po odcięciu dopływu biogenów. Wymienione projekty muszą być poprzedzone szczegółowo przeprowadzonymi badaniami wód w celu wiarygodnego, późniejszego monitoringu zmian jakości wody.